

SPORMETRE
The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.1711981
Research Article

Geliş Tarihi (Received): 02.06.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 01.11.2025

Online Yayın Tarihi (Published): 30.12.2025

KADIN SPORCULARIN ANTRENÖRLERİNDEN ALGILADIKLARI VÜCUT BASKISI ANKETİNİN TÜRKÇE GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Günay Eskici¹ , Hakan Yazar^{2*} Sevil Karahan Yılmaz³

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çanakkale, TÜRKİYE

² Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yozgat, TÜRKİYE

³ Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzincan, TÜRKİYE

Öz: Yapılan bu çalışmanın amacı Eck ve Byrd-Bredbenner (2022) tarafından geliştirilmiş “Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketinin” Türkçe geçerlik ve güvenirliğinin yapılmasıdır. Araştırma evrenini Türkiye’de ikamet eden 18 yaş üstü kadın sporcular oluşturmaktadır. Ölçeğe ait maddelerin faktör yüklerinin 0.40’ın üzerinde, açıklanan varyansın %75,025 olduğu belirlenmiş, anketten hiçbir madde çıkarılmamıştır. Doğrulamalı faktör analizine yönelik bulgularda, kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine yönelik bulunan uyum indeksi değerleri, normal, kabul edilebilir değerler olarak belirlenmiştir. İç tutarlılığa yönelik bulgularda kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi cronbach’s α katsayısı 0,844 olarak bulunmuştur. Dört alt boyut için cronbach’s α katsayıları sırasıyla; “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin inanç ve davranışlarının algısı”; 0.884, “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı”; 0.857, “Antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı”; 0.711 ve “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı”; 0.878 olarak belirlenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik düzeyi (Cronbach’s α güvenirlik katsayısı= 0.844) yüksek düzeyde bulunan bu anketin 18 yaş üstü kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısını değerlendirmede pratik ve kolay uygulanabilir bir değerlendirme yöntemi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, algılanan baskı, kadın, sporcu, vücut kaygısı

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF THE TURKISH VERSION OF THE BODY PRESSURE QUESTIONNAIRE PERCEIVED BY FEMALE ATHLETES FROM THEIR COACHES (APBPCQ)

Abstract: The purpose of this study is to determine the Turkish Validity and Reliability of the scale named “The Athletes’ Perceived Body Pressures from Coaches Questionnaire (APBPCQ)” developed by Eck and Byrd-Bredbenner (2022). The research population consists of female athletes over the age of 18 residing in Türkiye. It was determined that the factor loadings of items of the scale were above 0.40 and the explained variance was 75.025%, and no item was removed from the scale. In the findings regarding confirmatory factor analysis, the fit index values found for the body pressure questionnaire perceived by female athletes from their coaches were determined as normal and acceptable values. In the findings regarding internal consistency, the Cronbach’s α coefficient for the body pressure questionnaire perceived by female athletes from their coaches was found to be 0.844. Cronbach’s α coefficients for the four sub-dimensions were determined as follows; “Perception of coaches’ beliefs and behaviors regarding athletes’ body weight and shape”; 0.884, “Perception of coaches’ role regarding athletes’ body weight and shape”; 0.857, “Perception that coaches should not give advice to athletes regarding body weight and shape”; 0.711 and “Perception of coaches’ expectations regarding athletes’ body weight and shape”; 0.878. It was concluded that this questionnaire, which had a high level of validity and reliability (Cronbach’s alpha reliability coefficient = 0.844), is a practical and easily applicable assessment method in assessing the body pressure perceived by female athletes over the age of 18 from their coaches.

Keywords: Coach, perceived pressure, female, athlete, body concern

* Sorumlu Yazar: Hakan Yazar, Doç. Dr., E-mail: hakan.yazar@bozok.edu.tr

GİRİŞ

Her spor branşında üst düzeyde başarı için ideal vücut yapısı, fiziksel görünüm ve vücut kompozisyonu ön plana çıkmaktadır. Genel nüfusla kıyaslandığında sporcuların ve egzersiz yapan bireylerin vücutlarıyla ilgili daha mükemmeliyetçi ve yüksek standartlara sahip olma isteği fazla olan kişiler olduğu gözlenmektedir (Galli ve ark., 2014). Bu mükemmeliyetçi yaklaşım, arzulanan beden şekline ulaşmak için kişilerin bazen düzensiz yeme, aşırı spor yapma, bilinçsizce takviye veya ilaç kullanma gibi bazı davranışlarda bulunmalarına sebebiyet verir (De Bruin ve ark., 2009; Işık, 2024; Yazar ve ark., 2023). Özellikle estetik (jimnastik, bale, dans), dayanıklılık gibi ince kalmanın önemli olduğu branşlardaki kadın sporcularda incelik, ön plana çıkarken (Selvi ve Bozo, 2019), düşük enerji alımı, anoreksiya/bulimiya nervoza gibi yeme bozuklukları, aşırı egzersiz gibi bazı davranış değişiklikleri ile daha sık karşılaşılabilir. Bu durum kadın sporcular için, düşük enerji kullanılabilirliği, Sporda Rölatif Enerji Eksikliği (RED-S) ve kadın sporcu triadı durumu da düşünüldüğünde sağlık açısından riskli sonuçlar doğurabilmektedir. (Bratland-Sanda ve Sundgot-Borgen 2013; Cialdella-Kam, 2014; Coppola, Ward ve Freysinger, 2014; Durgut ve Eskici, 2023; Kendir ve Karabudak, 2019; Matzkin ve ark., 2015; Mountjoy ve ark., 2023; Sundgot-Borgen ve Torstveit, 2004; Stand, 2007; Williams ve ark., 2019).

Kadınlar için güzellik idealleri zayıflığa çok fazla vurgu yapsa da son araştırmalar kaslılık kaygılarının, kadın idealinin ve kadın vücut imajının temel bir bileşeni haline geldiğini ortaya koymaktadır (Cramblitt ve Pritchard, 2013). Ayrıca bilimsel gerçekler, kadınların vücut imajı konusunda erkeklerden daha fazla akran baskısına maruz kaldığını, sorunları içselleştirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve psikolojik sağlık endişelerine (örneğin, depresyon, yeme bozuklukları) daha yatkın olduklarını göstermektedir. Özellikle bu duruma ergenlik çağı döneminde daha sık rastlanmaktadır (Beckner ve Record, 2016; Stirling ve Kerr, 2012; Zaccagni ve Gualdi-Russo, 2023).

Sporcuları ve egzersiz yapanları vücut imajı konusunda etkileyenlerin başında antrenörler gelmektedir (Schneider ve ark., 2023). Antrenörler, sporcuların fiziksel, teknik, taktik ve sportif performans gelişimlerine rehberlik etmelerinin yanı sıra bazı durumlarda farklı roller (öğretmen, ebeveyn gibi) üstlenerek sporcuların yaşamında önemli etkilere sahip olurlar (Biesecker ve Martz, 1999). Yetiştirmiş olduğu sporcuların kendi spor branşında en ideal vücut yapısına ve görünümüne sahip olmasını isteyen antrenörlerin tavır, davranış ve söylemlerinin sporcularda fiziksel görünüm ve vücut ağırlığı ile ilgili stres ve baskıya neden olabileceği yönünde bulgular mevcuttur (Eck ve Byrd-Bredbenner 2022; Petrie ve Greenleaf, 2012). Farklı spor dallarındaki kadın sporcularla yapılan görüşmelerde, antrenörlerin çeşitli nedenlerle sporcuların vücut ağırlığı veya şekli konusunda uyarılarda bulunduğu belirlenmiştir (Coppola ve ark., 2014).

Antrenörlerden gelen baskı, sporcularda yeme davranışlarını ve yeme bozukluğu riskini etkileyen potansiyel bir faktör olsa da sporcuların antrenörlerden gelen baskıyla ilgili deneyimlerini değerlendiren doğrulanmış anketler oldukça yetersizdir. Kaslı olma tutum ve davranışlarına yönelik farklı ülkelerde geliştirilen çeşitli anketler/ölçekler bulunmaktadır (Carvalho ve ark., 2016; McCreary ve Sasse, 2000; McCreary ve ark., 2004). Ülkemizde ise, kadın sporcuların vücut imajı, beden algısına yönelik farklı bilimsel çalışmalara rastlanmasına karşın (Kahraman, 2022; Murathan, 2023) antrenörlerin kadın sporcuların vücut algısı üzerindeki etkisini değerlendiren herhangi bir araştırmaya, ölçeğe ve ankete rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılması planlanan bu çalışmanın amacı, Eck ve Byrd-Bredbenner (2022) tarafından geliştirilmiş “The Athletes’ Perceived Body Pressures from Coaches Questionnaire

(APBPCQ)” adlı anketin, Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin yapılarak kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısını değerlendirmeye katkı sağlayacak bir ölçüm aracının ülke literatürüne kazandırılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi’nin Türk kültürüne uyarlanması amaçlayan metodolojik (geçerlik ve güvenilirlik) bir çalışmadır. Çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar No: 15/27, Tarih: 28/06/2024).

Evren-Örneklem (Araştırma Grubu)

Araştırmanın evrenini Ekim 2024-Ocak 2025 tarihleri arasında Türkiye’de ikamet eden 18 yaş üstü kadın sporcular oluşturmaktadır. Literatürde geçerlik-güvenirlik çalışmalarında örneklem büyüklüğü belirlenirken anketteki madde sayısının 5-10 katı kadar kişiye ulaşılması önerilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2019). Bu nedenle araştırmada, “Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı” anketinde yer alan madde sayısının (13 madde) 10 katı kadar kişiye (minimum 130 kişi) ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmaya 18 yaş ve üstü 170 aktif spor yapan, gönüllü kadın sporcu (voleybol, taekwondo, tenis, basketbol, jimnastik, yüzme, vücut geliştirme, atletizm, futbol, hentbol ve güreş) katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, “Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi” kullanılarak toplanmıştır.

Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi

Eck ve Byrd-Bredbenner (2022) tarafından geliştirilen Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi (The Athletes’ Perceived Body Pressures from Coaches Questionnaire (APBPCQ) for Females) için Eck ile e-mail yolu ile iletişim sağlanmış ve anketin Türkçe geçerlik güvenilirliğinin yapılması için gerekli izin alınmıştır. Anket, 13 madde, 4 alt boyuttan oluşan 6’lı likert türü (hiçbir zaman=1, her zaman=6) bir ankettir. Birinci alt boyut; “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin inanç ve davranışlarının algısı” 1-6. sorular, ikinci alt boyut; “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı” 7-9. sorular, üçüncü alt boyut; “Antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı” 10-11. sorular, dördüncü alt boyut; “Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı” 12-13. soruları kapsamaktadır. Anketin kesme puanı yoktur. Puan arttıkça, kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı artmaktadır.

Araştırmanın Uygulanması

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi için, 170 yetişkin kadın sporcuda geçerlik ve güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla aşağıdaki uygulama basamakları takip edilmiştir.

Dil geçerliliği

Dil geçerlik süreci, çevir-geri çevir aşamalarını içermektedir (Hayran ve Hayran, 2018). İngilizce dilini profesyonel anlamda bilen ve her iki dile hâkim iki dil bilimci ve bir akademisyen anketi Türkçeye çevirmiştir. Araştırmacılar tarafından anket soruları değerlendirilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Anketin İngilizceye geri çevrilişi her iki dili

ana dili seviyesinde bilen ve anadili İngilizce olan çevirmen tarafından yapılmıştır. Bu süreçlerden sonra anketin Türkçe versiyonuna son şekli verilmiştir.

Kapsam geçerliliği

Çevirilerden sonra anketin Türkçe versiyonu, alanında 5 uzman (1 beslenme alanında akademisyen, 2 spor bilimleri alanında akademisyen, 1 spor diyetisyeni, 1 egzersiz uzmanı) tarafından değerlendirilmiştir. Davis tekniği kullanılarak yapılan değerlendirmede “kapsam geçerlik indeksi” 0.90 olarak hesaplanmıştır (Alpar, 2016).

Anketin anlaşılabilirliğini değerlendirmek için, anket uygulanacağı örneklem gurubuna benzer özellikleri taşıyan ve çalışmada yer almayan 30 bireye uygulanarak pilot çalışma yapılmıştır. Geri dönüşlerden sonra gerekli düzeltmeler yapılarak ankete son hali verilmiştir.

Anket, Google form aracılığıyla oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından oluşturulan anket linki bireylere elektronik ortamda (mail veya sosyal medya hesapları üzerinden) iletilmiştir ve paylaşımları istenmiştir. Anket soruları, bireyler çalışmaya gönüllü rızaları doğrultusunda katıldıklarına dair onayı verdikten sonra cevaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 22 ve LISREL 8.80 programları kullanılmıştır. Sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Anket ve alt boyut puanları arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Güvenirlik çalışmasına yönelik olarak iç tutarlığın belirlenmesinde cronbach's alpha (α) katsayısı ve madde toplam korelasyonu kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya yaş ortalaması 21.23 ± 3.50 yıl olan toplam 170 kadın sporcu katılmıştır. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. Katılımcıların % 86.5’i üniversite mezunudur. İlk üç sıraya göre katılımcıların % 12.4’ü fitness, % 11.8’si tenis ve % 10.6’sı voleybol branşındandır. Sporcuların aktif sporla ilgilenme süreleri ortalama 5.15 ± 3.83 ’dir.

Tablo 1. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri

		n	%
Eğitim Durumu	Lise	13	7.6
	Üniversite	147	86.5
	Lisansüstü	10	5.9
İlgilenilen Spor Türü/Branşı	Voleybol	18	10.6
	Taekwondo	11	6.5
	Tenis	20	11.8
	Basketbol	11	6.5
	Jimnastik	12	7.1
	Yüzme	14	8.2
	Vücut geliştirme	21	12.4
	Atletizm	18	10.6
	Futbol	17	10.0
	Hentbol	9	5.3
	Güreş	19	11.3

Bu çalışmada, “Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketinin” Türk Dili’nde geçerlilik ve güvenilirlik durumunu belirlemek amacıyla kapsam, yapı ve iç geçerlilik olmak üzere 3 yönlü inceleme yapılmıştır.

Kapsam Geçerliliğine Yönelik Bulgular

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi için çeviri sürecinin tamamlanmasından sonra kapsam geçerliliğini sağlamaya yönelik beş kişiden oluşan uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda Davis tekniği uygulanarak kapsam geçerliliği belirlenen kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine ait bütün maddelerin KGİ skorlarının $x - 1.0$ arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bakımdan kapsam-içerik geçerliliği yönünden anketten hiçbir madde çıkarılmamıştır.

Yapı Geçerliliğine Yönelik Bulgular

Anketin yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizi öncesinde örneklem yeterliliği, verinin faktör analizine uygunluğunu tespit etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett’s testleri kullanılmıştır. Tablo 2’de belirtildiği gibi, KMO değeri 0.811 olarak belirlenmiş, KMO ≥ 0.50 olması, anketin örneklem sayısı yeterliliği için uygun olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2019). Bartlett testi sonuçları ($x^2=1152.342$, $p=0.000$) verinin birbiri ile ilişkili olduğunu ve faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Anket maddelerine ait KMO ve Bartlett testi değerleri

KMO	0.811
Bartlett	$x^2=1152.342$, $p=0.000$

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketinde yer alan maddeler, faktör yükleri ve açıklanan varyans Tablo 3’te sunulmuştur. Anket, orijinal yapıyla aynı şekilde 4 faktörlü olarak incelendiğinde, ankete ait bütün maddelerin faktör yüklerinin 0.40’ın üzerinde ve açıklanan varyansın %75.025 olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan anketten hiçbir madde çıkarılmamış ve 4 boyutlu yapı kabul edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizinden sonra daha net bulgular elde etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modellemesi kurulmuştur.

Tablo 3. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine yönelik faktör analizi bulguları

Madde No	Maddeler	Faktör Yüğü			
		1	2	3	4
1.	Antrenörüm, iyi performans gösterecekler de bile sporcuları kilo vermeye teşvik eder.	0.541	0.407	-0.029	0.249
2.	Antrenörüm, düşük vücut ağırlığını korumaları için sporculara baskı yapar.	0.788	0.166	0.206	-0.064
3.	Antrenörüm, çok kilolu olmasalar bile sporcuları kilo vermeye teşvik eder.	0.827	0.204	0.057	-0.004
4.	Antrenörüm, sporcuların vücut şekline dair gerçekçi olmayan beklentilere sahiptir.	0.809	0.039	-0.053	0.122
5.	Antrenörüm, vücut şekillerini değiştirmeleri için sporculara baskı yapar.	0.846	0.049	0.049	0.110
6.	Antrenörüm, sporcuların vücut ağırlıklarına dair gerçekçi olmayan beklentilere sahiptir.	0.845	0.036	0.001	0.168
7.	Sporculara kilo verme konusunda tavsiyede bulunmak bir antrenörün sorumluluğudur.	0.120	0.877	0.126	0.042
8.	Sporcular için kilo verme hedefleri belirlemek bir antrenörün görevidir.	0.180	0.840	0.204	-0.071
9.	Bir antrenör olsaydım, sporcularla vücut ağırlıkları hakkında konuşmaya özen gösterirdim.	0.099	0.752	0.392	0.047

Tablo 3. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine yönelik faktör analizi bulguları (devamı)

10.	Sporcular için vücut şekli standartları belirlemek antrenörlerin yapması gereken bir şey değildir.	0.073	0.152	0.084	0.873
11.	Sporculara ağırlıklarının ne kadar olması gerektiğini söylemek antrenörlerin işi değildir.	0.175	-0.125	0.066	0.853
12.	Antrenörümün sporcuların vücut ağırlığına ilişkin beklentileri makuldür.	0.074	0.214	0.912	0.085
13.	Antrenörümün sporcuların vücut şekline ilişkin beklentileri makuldür.	0.028	0.290	0.885	0.079
Açıklanan Varyans (%)		29.079	18.838	14.540	12.569
Toplam Açıklanan Varyans (%)		75.025			

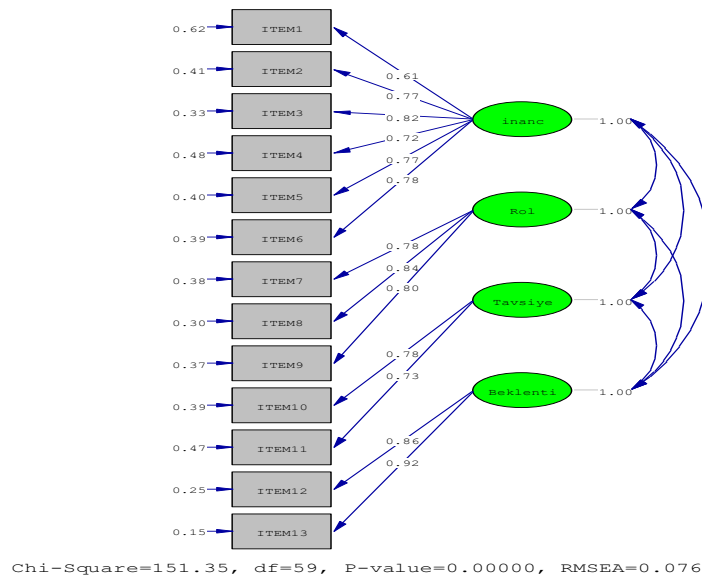
Doğrulamalı Faktör Analizine Yönelik Bulgular

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketinde uyum indeksi değerleri, normal ve kabul edilebilir değerler olarak sunulmuştur. Tablo 4’te belirtildiği gibi ankete ait modelin uyumunu belirlemek amacıyla birçok indeksten yararlanılmıştır. Bunlardan; χ^2/SD değeri 2.57, GFI 0.97, AGFI 0.95, CFI 0.99, RMSEA 0.076 ve SRMR 0.070 olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen uyum indeks değerleri neticesinde modelin bu haliyle kabul edilebilir olduğuna karar verilmiştir (Kline, 2016).

Tablo 4. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine yönelik saptanan uyum indeksi değerleri, normal ve kabul edilebilir değerler

İndex	Normal değer	Kabul edilebilir değer	Bulunan değer
χ^2/SD	<2	<5	2.57
GFI	>0.95	>0.90	0.97
AGFI	>0.95	>0.90	0.95
CFI	>0.95	>0.90	0.99
RMSEA	<0.05	<0.08	0.076
SRMR	<0.05	<0.08	0.070

Şekil 1’de anketteki alt boyutlar ve maddelere ait faktör yükleri PATH diyagramı şeklinde sunulmuştur. Hiçbir modifikasyon uygulanmadan model orijinal yapısında olduğu şekli ile kabul edilmiştir. Modele ait faktör yükleri 0.61 ile 0.92 arasında değişmektedir. Tüm maddelere ait t değeri 1.96’nın (4.28-15.01) üzerindedir. Modeli iyileştirmek için hiçbir modifikasyon uygulanmamıştır.

Şekil 1. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi Türkçe versiyonu path diyagram

İç Geçerliliğe Yönelik Bulgular

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine ait madde ortalamaları, madde toplam korelasyonları, madde silinirse cronbach's α katsayıları Tablo 5'de sunulmuştur. Anketin cronbach's α katsayısı 0.844 olup, tüm maddelerine yönelik madde toplam korelasyonları pozitif değerlidir ve herhangi bir maddenin silinmesi anket cronbach's α katsayısında önemli bir yükselmeye sebep olmamaktadır. Bu nedenle bu aşamada da anketten hiçbir madde çıkarılmamıştır. "Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin inanç ve davranışlarının algısı" alt boyut cronbach's α katsayısı 0.884, "Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı" alt boyut cronbach's α katsayısı 0.857, "Antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı alt boyut cronbach's α katsayısı 0.711 ve "Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı" alt boyut cronbach's α katsayısı 0.878'dir.

Anketin total puan ortalama değeri, 38.88 ± 11.65 olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketine ait madde toplam korelasyonları ve cronbach's α kat sayıları

Madde No	Maddeler	n	Ort.	SS.	Madde toplam korelasyonu	Madde silinirse Cronbach's α
Sporcuların Vücut Ağırlığı ve Şekline İlişkin Antrenörlerin İnanç ve Davranışlarının Algısı						
						0.884
1.	Antrenörüm, iyi performans gösterebilir bile sporcuları kilo vermeye teşvik eder.	170	3.11	1.62	0.563	0.828
2.	Antrenörüm, düşük vücut ağırlığını korumaları için sporculara baskı yapar.	170	2.60	1.52	0.610	0.825
3.	Antrenörüm, çok kilolu olmasalar bile sporcuları kilo vermeye teşvik eder.	170	2.42	1.51	0.620	0.824
4.	Antrenörüm, sporcuların vücut şekline dair gerçekçi olmayan beklentilere sahiptir.	170	2.08	1.44	0.512	0.832
5.	Antrenörüm, vücut şekillerini değiştirmeleri için sporculara baskı yapar.	170	2.29	1.47	0.582	0.827
6.	Antrenörüm, sporcuların vücut ağırlıklarına dair gerçekçi olmayan beklentilere sahiptir.	170	1.98	1.32	0.579	0.828
Sporcuların Vücut Ağırlığı ve Şekline İlişkin Antrenörlerin Rol Algısı						
						0.857
7.	Sporculara kilo verme konusunda tavsiyede bulunmak bir antrenörün sorumluluğudur.	170	3.72	1.58	0.510	0.832
8.	Sporcular için kilo verme hedefleri belirlemek bir antrenörün görevidir.	170	3.49	1.64	0.526	0.831
9.	Bir antrenör olsaydım, sporcularla vücut ağırlıkları hakkında konuşmaya özen gösterirdim.	170	3.93	1.56	0.533	0.830
Antrenörlerin Vücut Ağırlığı ve Şekli Konusunda Sporculara Tavsiyede Bulunmaması Gerektiği Algısı						
						0.711
10.	Sporcular için vücut şekli standartları belirlemek antrenörlerin yapması gereken bir şey değildir.	170	3.16	1.56	0.326	0.844
11.	Sporculara ağırlıklarının ne kadar olması gerektiğini söylemek antrenörlerin işi değildir.	170	2.84	1.52	0.240	0.850
Sporcuların Vücut Ağırlığı ve Şekline İlişkin Antrenörlerin Beklenti Algısı						
						0.878
12.	Antrenörümün sporcuların vücut ağırlığına ilişkin beklentileri makuldür.	170	3.71	1.43	0.438	0.837
13.	Antrenörümün sporcuların vücut şekline ilişkin beklentileri makuldür.	170	3.55	1.54	0.427	0.838
Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi Cronbach's α						0.844

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi alt-üst %27'lik dilim puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). Bu bulgu anketin ayırt edici özelliğine işaret etmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Alt – üst %27'lik dilim karşılaştırılması

	n	Ort.	SS.	Önemlilik
Alt %27	46	24.24	5.53	$t=-25.972, p=0.000$
Üst %27	46	53.00	5.08	

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi ve alt boyutları arasındaki ilişki Tablo 7'de sunulmuştur. Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin inanç ve davranışlarının algısı alt boyutu ile sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı alt boyutu, antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı alt boyutu; sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı alt boyutu ve kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki vardır ($p<0.05$). Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı alt boyutu ile sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı alt boyutu ve kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı alt boyutu ile sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı alt boyutu ve kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki belirlenmiştir ($p<0.05$). Sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı alt boyutu ile kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki vardır ($p<0.05$).

Tablo 7. Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi ve alt boyutları arasındaki ilişki

Değişkenler		İnanç ve Davranışlarının Algısı	Rol Algısı	Tavsiyede Bulunmaması Gerektiği Algısı	Beklenti Algısı	Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi
İnanç ve Davranışlarının Algısı	r	1				
Rol Algısı	p					
	r	0.330**	1			
	p	0.000				
Tavsiyede Bulunmaması Gerektiği Algısı	r	0,257**	0.074	1		
Beklenti Algısı	p	0.001	0.335			
	r	0.165*	0.505**	0.171*	1	
	p	0.031	0.000	0.026		
Kadın Sporcuların Antrenörlerinden Algıladıkları Vücut Baskısı Anketi	r	0.827**	0.702**	0.457**	0.564**	1
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	

* $p<0.05$, ** $p<0.01$, r: korelasyon katsayısı

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi, Eck ve Byrd-Bredbenner (2022) tarafından sporcular üzerinde etkisi büyük olan antrenörlerin etki durumunu değerlendirmek için hem erkek hem kadınlar için geliştirilmiş bir ankettir. Geçerlik ve güvenirlik çalışması henüz başka ülkeler için yapılmadığından, elde edilen sonuçların orijinal makale ile karşılaştırması yapılacaktır.

Kadınlar için geliştirilen anket maddeleri 4 alt boyuttan oluşmakla birlikte orijinal anket için cronbach's α katsayılarının her bir alt boyut için >0.70 üzerinde olduğu ve iç tutarlılığın yüksek olduğu belirlenmiştir (Eck ve Byrd-Bredbenner., 2022). Türkçe geçerlik ve güvenirliği yapılan anket için total cronbach's α katsayısı 0.844'tür. Birinci alt boyut; sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin inanç ve davranışlarının algısı cronbach's α katsayısı 0.884, ikinci alt boyut; sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin rol algısı cronbach's α katsayısı 0.857, üçüncü alt boyut; antrenörlerin vücut ağırlığı ve şekli konusunda sporculara tavsiyede bulunmaması gerektiği algısı cronbach's α katsayısı 0.711 ve dördüncü alt boyut; sporcuların vücut ağırlığı ve şekline ilişkin antrenörlerin beklenti algısı cronbach's α katsayısı 0.878 olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, anketin geçerlik ve güvenirliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketinin tüm alt boyutlarının toplam puanları, birbiri ile istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki göstermektedir.

Eck ve Byrd-Bredbenner (2022) tarafından geliştirilen kadın sporcuların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskısı anketi (The Athletes' Perceived Body Pressures from Coaches Questionnaire (APBPCQ) for Females), 18 yaş ve üzeri kadın sporcuların ve/veya spor yapanların antrenörlerinden algıladıkları vücut baskılarını değerlendirmek için kullanılabilecek geçerlik ve güvenirliği yüksek bir ankettir. Araştırma sonuçları antrenörlerin sporcuların beden görünüşleri ile ilgili fark ederek/fark etmeksizin yaptıkları baskıyı değerlendirmek açısından önemlidir. Bu konuda eğitim programları düzenlenerek sporcuların ve antrenörlerin farkındalıkları artırılabilir.

KAYNAKLAR

- Alpar, R. (2016). *Uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık; syf: 672 p
- Beckner, B. N. & Record, R. A. (2016). Navigating the thin-ideal in an athletic world: Influence of coach communication on female body image and health choices. *Health Communication*, 31(3), 364–373. <https://doi.org/10.1080/10410236.2014.957998>.
- Biesecker, A. C., & Martz, D. M. (1999). Impact of coaching style on vulnerability for eating disorders: An analog study. *Eating Disorders*, 7(3), 235–244. <https://doi.org/10.1080/10640269908249289>.
- Bratland-Sanda, S., & Sundgot-Borgen, J. (2013). Eating disorders in athletes: overview of prevalence, risk factors and recommendations for prevention and treatment. *European journal of sport science*, 13(5), 499-508. <https://doi.org/10.1080/17461391.2012.740504>.
- Carvalho, P. H. B. D., Oliveira, F. D. C., Neves, C. M., Meireles, J. F. F., Lopes, V. G. V., & Ferreira, M. E. C. (2016). Drive for muscularity and associated variables in young adults. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 22, 118-121. <https://doi.org/10.1590/1517-869220162202142544>.
- Cialdella-Kam, L., Guebels, C. P., Maddalozzo, G. F. & Manore, M. M. (2014). Dietary intervention restored menses in female athletes with exercise-associated menstrual dysfunction with limited impact on bone and muscle health. *Nutrients*, 6(8), 3018-3039. <https://doi.org/10.3390/nu6083018>.
- Coppola, A. M., Ward, R. M. & Freysinger, V. J. (2014). Coaches' communication of sport body image: Experiences of female athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/10413200.2013.766650>.
- Cramblitt, B., & Pritchard, M. (2013). Media's influence on the drive for muscularity in undergraduates. *Eating behaviors*, 14(4), 441-446. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2013.08.003>
- De Bruin, A.; Bakker, F. & Oudehans, R. (2009). Achievement goal theory and disordered eating: Relationships of disordered eating with goal orientations and motivational climate in female gymnasts and dancers. *Psychol. Sport Exerc.* 10, 72–79. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2008.07.002>
- Durgut, B. Ç. & Eskici, G. (2023) Kadın Sporcu Triadı: Düşük Kullanılabilir Enerji ve Triad Bileşenlerine Güncel Bakış. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 133-145. <https://doi.org/10.47778/ejsse.1271203>
- Eck, K. M. & Byrd-Bredbenner, C. (2022). Development and Psychometric Validation of the Athletes' Perceived Body Pressures from Coaches Questionnaire (APBPCQ). *International journal of environmental research and public health*, 19(24), 16416. <https://doi.org/10.3390/ijerph192416416>
- Galli, N., Petrie, T. A., Greenleaf, C., Reel, J. J. & Carter, J. E. (2014). Personality and psychological correlates of eating disorder symptoms among male collegiate athletes. *Eating behaviors*, 15(4), 615-618. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2014.08.007>
- Hayran, M. & Hayran, M. (2018). Sağlık araştırmaları için temel istatistik. Ankara: Art Ofset Matbacılık; p. 448
- Işık, F. (2024). İhmal Edilen Bir Konu: Erkeklerde Yeme Bozuklukları. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 612-626. <https://doi.org/10.51123/jgehes.2024.152>
- Kahraman, S. (2022). *Profesyonel kadın futbolcularda beden algısı ve yeme bozukluklarının incelenmesi*. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi.
- Kendir, D. & Karabudak, E. (2019). Sporcularda yeme bozuklukları. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-10.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4th ed.). Guilford Press.
- Matzkin, E., Curry, E. J., & Whitlock, K. (2015). Female Athlete Triad: Past, Present, and Future. *The Journal of the American Academy of Orthopedic Surgeons*, 23(7), 424–432. <https://doi.org/10.5435/JAAOS-D-14-00168>

- McCreary, D. R., & Sasse, D. K. (2000). An exploration of the drive for muscularity in adolescent boys and girls. *Journal of American College Health*, 48, 297–304. <http://dx.doi.org/10.1080/07448480009596271>
- McCreary, D. R., Sasse, D. K., Saucier, D. M., & Dorsch, K. D. (2004). Measuring the drive for muscularity: factorial validity of the drive for muscularity scale in men and women. *Psychology of men & masculinity*, 5(1), 49. <http://dx.doi.org/10.1037/1524-9220.5.1.49>
- Mountjoy, M., Ackerman, K. E., Bailey, D. M., Burke, L. M., Constantini, N., Hackney, A. C., ... & Erdener, U. (2023). 2023 International Olympic Committee's (IOC) consensus statement on relative energy deficiency in sport (REDs). *British journal of sports medicine*, 57(17), 1073-1098. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2023-106994>
- Murathan, G. (2023). Kadın Sporcuların Yeme Farkındalıkları ile Olumsuz Beden Konuşmaları Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 573-583. <https://doi.org/10.38021/asbid.1357240>
- Petrie, T. & Greenleaf, C. (2012). Eating disorders in sport. In S. M. Murphy (Ed.). *Oxford library of psychology. The Oxford handbook of sport and performance psychology* (pp.635–659). New York, NY, US: Oxford University. <https://doi.org/10.1002/9781118270011.ch16>.
- Schneider, J., Matheson, E. L., Tinoco, A., Silva-Breen, H., Diedrichs, P. C., & LaVoi, N. M. (2023). A six-country study of coaches' perspectives of girls' body image concerns in sport and intervention preferences: Template analysis of survey and focus group data. *Body Image*, 46, 300-312.
- Selvi, K. & Bozo, O. (2019). Turkish adaptation of the drive for muscularity scale: A Validity and reliability study. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 7(14), 68–82. <https://doi.org/10.7816/nesne-07-14-05>
- Stand, P. (2007). The female athlete triad. *Med Sci Sports Exerc*, 39(10), 1867-82. <https://doi.org/10.1249/mss.0b013e318149f111>
- Stirling, A. & Kerr, G. (2012). Perceived vulnerabilities of female athletes to the development of disordered eating behaviours. *European Journal of Sport Science*, 12(3), 262-273. <https://doi.org/10.1080/17461391.2011.586437>
- Sundgot-Borgen, J. & Torstveit, M. K. (2004). Prevalence of eating disorders in elite athletes is higher than in the general population. *Clinical journal of sport medicine*, 14(1), 25-32.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. (2019). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516).
- Williams, N. I., Koltun, K. J., Strock, N. C. & De Souza, M. J. (2019). Female athlete triad and relative energy deficiency in sport: A focus on scientific rigor. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 47(4), 197-205. DOI: 10.1249/JES.0000000000000200
- Yarar, H., Fidan, M., Yılmaz, S. K., Saraç, O. E. & Eskici, G. (2023). Sporcularda Kaslı Olma Dürtüsü ve Yeme Tutumu ile İlişkinin Değerlendirilmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 204-214. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.1242689>
- Zaccagni, L. & Gualdi-Russo, E. (2023). The impact of sports involvement on body image perception and ideals: a systematic review and meta-analysis. *International journal of environmental research and public health*, 20(6), 5228. <https://doi.org/10.3390/ijerph20065228>